

721 det, at gjøre nogle faa Bemærkninger til den ærede Rigsdagsmand, som ifjor var Drødfører i Fæstesagen, og som imødegik mit Foredrag, (uden at jeg dengang kunde faa Leilighed til at tage til Gjenmæle.

Formanden: Maa jeg, inden det ærede Medlem fortsætter sit Foredrag, bede det ærede Medlem, saavidt muligt, at knytte sine Bemærkninger nærmere til Sagen end til tidligere Forhandlinger. Forhandlingen vilde forlænges utilbørligt, ifald en Retfærdiggjørelse af tidligere Uttringer her i Salen skulde fremsættes i et saadant Omfang, som han tidligere har gjort.

Sindenburg: Ja, det skal jeg heller ikke gjøre; jeg skal kun tale om Sagen. Det, som maa være Gjenstand for en vigtig Overveielse ved den nærværende Sag, er det Forhold, man kommer til, naar nærværende Lovforslag er træadt i fuldständig Virksomhed og har fyldestgjort de Hensigter, der ere tilføjede derved, og i saa Henseende vil det være en Indvending, som maatte kunde gjøres, at mine Bemærkninger her komme for sild, at man allerede har Erfaringen for sig, at den er gaaet saameget Fæstegods over til Selvejendom, uden at det har vilst sig, at en stor Sammenkjøben har fundet Sted af disse Gaarde, og at det derfor har været en Spøgelsesfrygt, naar man troede, at noget Saadant kunde ske i Eftertiden. — Dette Raisonnement er ikke berettiget, idet man derved vil overse, at, hvad der tidligere er blevet solgt for 1861 af Fæstegods, ikke er kommet ind under Kontraktfriheden, thi for Loven af 1861 gjaldt Forordningen af 7de Juni 1806, ifølge hvilken den Bonde, der eiede en Fæstegaard, enten skulde drive den personlig eller give den i Fæste. Vi have altsaa slet ikke nogen Erfaring, for hvorledes Kontraktfrihed vil virke i disse Forhold; Erfaringen skal først godtgjøre det. Kunde jeg tænke mig den Indvending mod mine Bemærkninger, at de komme for sild,

at de skulde være komne for 100 Aar siden, da kunde der være Spørgsmaal om saadanne Betragtninger, medens man nu havde Erfaringen for sig, at Kontraktfriheden ikke kunde medføre nogen som helst Ulempe, da vil jeg sige, at en saadan Indvending vilde være aldeles ubesøiet; thi vi have ikke og kunde ikke have nogen Erfaring om, hvorledes Kontraktfriheden vil virke i disse Forhold, thi det er først noget Tilkommende, som er langt fra sin første Begyndelse. (H. C. D. Müller i Loven af 19de Februar 1861.) Det er først efterhaanden, som Loven af 1861 kan begynde at virke, som det ærede Medlem nævned, det er først efterhaanden, som de 20 Aar udløbe, som omtales i Loven af 1861, at vi kunne komme til at gjøre Erfaring om, hvorledes Kontraktfriheden vil virke. Dersom man hertil vil sige, at det ikke er nok at paavise Mangler, men at man tillige maa kunne paavise Maa-den, hvorpaa disse Ulemper kunne fjernes, da det ikke kan være Meningen at vende tilbage til Fæstevæsenet, saaledes som det tidligere har bestaaet, tror jeg ogsaa, at den Vej, der er flaaet ind paa af den ærede Landssthingsmand, der ifjor indbragte Fæstelovforslaget, og ogsaa af Regjeringen, indeholder Korrektivet mod de Farer, som deraf kunde opstaa. For mig staaer det ganske klart, at naar man kunde tænke sig en stor Statsfond dannet, hvis Opgave det var at give Laan til de smaa Besiddere, saa at det blev lettere for disse Folk at overkomme smaa Besiddelser, saa vilde der derved slaaes en kunstig Pris paa de smaa Besiddelser, som vilde være et meget eftertrykkeligt Værn imod, at de skulde sammenlægges og forsvinde for at give Plads for større Eiendomme. De statistiske Oplysninger, der ere meddelte Thingets Medlemmer, vise, at Hartkornets Pris stiger, efterhaanden som Eiendommene blive større. (Frederiksen: De statistiske Oplysninger kjender jeg ikke.) Ja, jeg kan dertil kun svare, at der er en Bevægelse, der finder Sted, en Tilbøielighed til at arrondere større Jordbrug, som finder Sted fra Lovens Tid til